

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»

Українська федерація «Спорт заради розвитку»
Громадська організація «Об'єднання педагогів і науковців України»
Національна федерація бойового хортингу України
Universitatea de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova
Pondicherry University, India
Samarkand State University,
Retraining and Advanced training institute on Physical Education and
Sport Specialists, Samarkand branch, Samarkand city, Uzbekistan
Національний університет «Запорізька політехніка»
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

**VI Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та перспективи розвитку якісної
підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і
спорту в умовах ступеневої освіти»
(Modern Trends and Prospects for the Development of
Quality Training of Future Specialists in Physical
Education and Sports in the Conditions of Graduate
Education)**

18-19 квітня 2024 р.

ПОЛТАВА – ЛУБНИ

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(протокол № 10 від 26 квітня 2024 р.)*

Сучасні тенденції та перспективи розвитку якісної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах ступеневої освіти: зб. наук. праць за матер. УІ міжнародної наук.-практ. конф. (Полтава – Лубни, 18-19 квітня 2024 р.) / за ред. О. В. Отравенко. Полтава: вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 257 с.

Збірник підготовлено за доповідями учасників УІ міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та перспективи розвитку якісної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах ступеневої освіти» (Полтава – Лубни, 18-19 квітня 2024 р.), в якій взяли участь відомі науковці, викладачі, тренери, вчителі, директори та завучі, здобувачі різних закладів освіти та наукових установ України і закордонних держав (India, Kazakhstan, Moldova).

Рекомендовано для широкого кола наукової громадськості, працівників освіти та культури, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів несуть автори.

Фоменко Олена Валеріївна, Жамардій Валерій Олександрович «СПОРТИВНА МЕДИЦИНА» ЯК ФАХОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРА З ФІТНЕСУ.....	106
Шинкарьова Олена Дмитрівна НЕТРАДИЦІЙНІ ВИДИ СПОРТУ ТА РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ.....	107
Шинкарьов Сергій Іванович, Пантелєєва Юлія Олександрівна ОЗДОРОВЧИЙ ВПЛИВ ФІТНЕС-ТРЕНУВАНЬ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ.....	111

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ І СПОРТІ

Oleksandr Hadiuchko MODERN CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF TACTICAL ACTIONS IN VOLLEYBALL.....	116
Боженко Марина Олександрівна, Селіванов Костянтин ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПСИХІЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ.....	119
Гончаренко Володимир Іванович СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ЕФЕКТИВНІ ЗАСОБИ ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СПОРТІ.....	124
Гордієнко Павло Юрійович, Павлюк Олена Михайлівна ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНАЖЕРІВ ТА ПРИСТРОЇВ, ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	127
Мохов Ігор Геннадійович ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ.....	130
Осадча Лариса Анатоліївна, Гребінюк Наталія Миколаївна НЕЙРОДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАХИСНИКІВ РІЗНИХ СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН.....	132
Павлюк Олена Михайлівна, Гордієнко Павло Юрійович ФОРМУВАННЯ ОСНОВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 017 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ».....	135

3. Духаніна, Н. М., Лесик Г. В. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. The 12th International scientific and practical conference “Modern directions of scientific research development” (May 18-20, 2022), Chicago, USA. Chicago: VoScience Publisher, 2022. p. 406-409. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/e55d44ea-332f-4002-b46c-e22e223e2f34/content>.

4. Колеснікова І. В. Цифровізація освітнього процесу в закладі післядипломної педагогічної освіти. *Науковий часопис нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи, 2020. Вип. 78. С.117-120.

Осадча Лариса Анатоліївна,
*кандидат психологічних наук, доцент,
доцентка кафедри фізичного виховання та
психолого-педагогічних дисциплін, Уманський
національний університет садівництва, м. Умань, Україна*

Гребінюк Наталія Миколаївна,
*старша викладачка кафедри фізичного виховання та
психолого-педагогічних дисциплін, Уманський
національний університет садівництва, м. Умань, Україна*

НЕЙРОДИНАМІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗАХИСНИКІВ РІЗНИХ СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

Оскільки гра у спортивних іграх має свої особливості, існує розподіл гравців за їхніми ігровими амплуа. Кожен гравець виконує певні функції, що відповідають його амплуа [1].

Для успішного виконання захисних завдань під час протистоянь із суперником, гравцям захисної лінії потрібно відповідати певним вимогам. Ці вимоги включають наявність певних антропометричних параметрів, досягнення необхідних фізичних показників, а також належний рівень фізичної та техніко-тактичної підготовленості. Гравцям також потрібно мати вміння передбачати розвиток ігрових ситуацій під час зіткнень з атакуючими гравцями команди супротивників.

Для гравців-захисників у спортивних іграх важливими є різноманітні фізичні здібності, такі як сила, швидкість, спритність, стрибучість та витривалість. Силові здібності найбільш виражені в тих видах спортивних ігор, де дозволяється фізичний контакт із суперником, наприклад, у ситуаціях відбору м'яча чи боротьби за позицію, при цьому, звичайно, враховуються правила гри. Фізичні здібності, такі як спритність, швидкість та швидко-силово-параметри, виявляються у виконанні різноманітних рухів гравців, таких як біг, стрибки, падіння, а також у виконанні захисних прийомів під час гри [2, 3, 4, 5].

Для успішного виконання захисних завдань під час гри захисникам

необхідно мати належний рівень технічної та тактичної підготовленості.

Адекватний рівень тактичної підготовки передбачає ефективне виконання як індивідуальних, так і групових або командних захисних дій. Високий рівень техніко-тактичної підготовки гравців у спортивних іграх є вельми важливим елементом для досягнення успіху на рівні як клубних, так і збірних команд у різних видах спорту [6, 7].

У спортивних іграх результативність захисної гри гравців напряму залежить від їх здатності швидко сприймати інформацію в різних ігрових ситуаціях, миттєво аналізувати її та приймати рішення для подальшого виконання захисних дій. Навички «читання гри» і передбачення можливих ходів суперників є критичними для гравців захисного ланцюга у грі, і вони визначають їхню успішність у виконанні захисних завдань [8, 9].

Згідно з думкою фахівців у галузі спортивних ігор та науковців, у сучасних спортивних змаганнях перевагу матимуть атлети, які відзначаються наявністю відповідних показників фізичного розвитку, мають належний рівень підготовки як з фізичних, так і технічних і тактичних аспектів, а також проявляють високі результати в нейродинамічних властивостях [7].

Згідно з різними дослідниками, основою здатності спортсменів до швидкої орієнтації та правильного прийняття рішень у ході спортивних змагань є прояви нейродинамічних функцій. Серед цих функцій важливі індивідуально-типологічні характеристики ЦНС, такі як функціональна рухливість (ФРНП), сила (СНП) та врівноваженість (ВНП) нервових процесів, а також сенсомоторні реакції різної складності, такі як прості зорово-моторні реакції (ПЗМР) та реакції на складніші подразники (РВ1-3 та РВ2-3) [6, 7, 8].

Згідно з висновками науковців та фахівців у галузі спорту, для висококваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у різних видах спорту, ключовими факторами є характеристики нейродинамічних функцій. Серед цих функцій особливо важливі сенсомоторні реакції різної складності та індивідуально-типологічні характеристики центральної нервової системи [9].

На прикладі спортивних ігор можна відзначити, як спортсмени виявляють нейродинамічні функції шляхом швидкого руху під час гри, вправного виконання різноманітних ігрових прийомів та ефективною тактичною взаємодією з партнерами по команді. Вміння "читати" різні ігрові ситуації під час змагальної діяльності та швидко, раціонально та ефективно реагувати на них є ключовими ознаками прояву нейродинамічних функцій у спортивних іграх. Ці психофізіологічні характеристики, разом з високим рівнем фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовки, визначають успіх у досягненні високого рівня спортивної майстерності, зокрема у таких ігрових дисциплінах як баскетбол, волейбол, футбол, хокей тощо. Для гравців-захисників, що спеціалізуються у спортивних іграх, головним завданням є організація та виконання «надійних, ефективних захисних дій» команди, а також, залежно від тактичних вимог, участь у атакувальних діях.

Наші дослідження показали, що захисники-футболісти мають кращі показники нейродинамічних функцій порівняно з атлетами з інших видів спортивних ігор, таких як баскетбол, волейбол, хокей і хокей на траві. Слід зазначити, що результати тестування спортсменів із інших видів спорту (окрім футболістів) значно не відрізнялися. На нашу думку, кращі показники у захисників-футболістів можна пояснити тим, що з ними проводилося більше тестувань на нейродинамічні властивості, що, мабуть, вказує на більш об'єктивні результати у цієї групи гравців.

Загальновідомо, що індивідуально-типологічні характеристики центральної нервової системи (ЦНС) є генетично визначеними і передаються спадково. Сенсомоторні реакції різного рівня складності відображають функціональний стан організму та можуть змінюватися в залежності від фізичного та психологічного стану людини, включаючи спортсменів. Саме тому дослідження нейродинамічних функцій повинно проводитися постійно і систематично, особливо у взаємодії зі спортсменами під час тренувань, перед змаганнями та під час самого змагального процесу. Важливо також проводити подібні обстеження під час відбору спортсменів в залежності від їх ігрових амплуа, особливо у контексті спортивних ігор. Адже невідповідність певних показників нейродинамічних функцій у гравців може значно впливати на їхній рівень спортивної майстерності та ефективність у виконанні відведених їм ігрових ролей у команді.

Ключові слова: нейродинамічні властивості, гравці- захисники, спортивні ігри.

Список використаних джерел

1. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: навчальний посібник. Вінниця: ДОВ «Вінниця». 2008. 350 с.
2. Лисенчук Г.А., Соломонко В.В., Соломонко О. В. Футбол. К.: Олімпійська література. 2007. 288 с
3. Ровний А.С., Лизогуб В.С. Психосенсорні механізми управління рухами спортсменів. Харків: ХНАДУ. 2016. 359 с.
4. Костюкевич В.М. Теоретичні та методичні основи моделювання тренувального процесу спортсменів ігрових видів спорту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора наук з фіз. вих. та спорту: спец. 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт». Київ. 2012. 41 с.
5. Мітова О. Технологія реалізації системи контролю у командних спортивних іграх в процесі багаторічного удосконалення. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2020. № 10(29):83-91.
6. Мінгальов О. Г., Дрегваль І. В. Аналіз функціонального стану сенсомоторної реакції та основних нервових процесів спортсменів ігрових видів спорту. *Вісник проблем біології і медицини*. 2017. № (4). С. 268-270.
7. Міщенко В.С. Психофізіологічний стан висококваліфікованих спортсменів з різним рівнем нейродинамічних функцій. *Вісник Черкаського*

УІ міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції та перспективи розвитку якісної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в умовах ступеневої освіти» (Полтава – Лубни, 18-19 квітня 2024 р.)

Наукове видання

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

зб. наук. праць за матер. УІ міжнародної наук.-практ. конф.
(Полтава – Лубни, 18-19 квітня 2024 р.)

Відповідальні за випуск:

доцент Отравенко О. В.,
доцент Дубовой О. В.

Оригінал-макет: Отравенко О. В.

Здано до склад. 10.04.2024 р. Підп. до друку 26.04.2024 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.

Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 15,81. Наклад 200 прим. Зам. 301.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Державного закладу

«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003. Тел.: +38 095-105-6005

e-mail: mail@luguniv.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.